

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 329/2018-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou ROMŽA, s. r. o., Hrnčiarska 5, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Sergej Romža, vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tp 26/2017 a jeho uznesením z 23. apríla 2018 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tost 14/2018 a jeho uznesením zo 7. mája 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júla 2018 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tp 26/2017 a jeho uznesením z 23. apríla 2018 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tost 14/2018 a jeho uznesením zo 7. mája 2018.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej jednotky finančnej polície, ██████████ ██████████, pod ČVS: PP-16/NKA- FP-VY-2017 z 13. októbra 2017 vznesené obvinenie pre pokračovací zločin skrátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a pre obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b) ods. 3 písm. c) a ods. 4 písm. a) a c) Trestného zákona.

3. V uvedenej trestnej veci bol sťažovateľ uznesením špecializovaného súdu sp. zn. 4 Tp 26/2017 z 13. októbra 2017 vzatý do väzby podľa § 72 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

4. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) 9. apríla 2018 podal špecializovanému súdu návrh na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa, ktorému špecializovaný súd vyhovel a uznesením sp. zn. 4 Tp 26/2017 z 23. apríla 2018 väzbu sťažovateľa predĺžil do 13. septembra 2018.

5. Sťažovateľ, ďalší obvinení, ako aj prokurátor špeciálnej prokuratúry podali proti tomuto rozhodnutiu riadne opravné prostriedky, o ktorých najvyšší súd rozhodol

uznesením sp. zn. 5 Tost 14/2018 zo 7. mája 2018 tak, že okrem iných sťažnosť sťažovateľa zamietol a sťažnosti prokurátora špeciálnej prokuratúry vyhovel a lehotu trvania väzby sťažovateľa predĺžil do 12. decembra 2018.

6. Podľa názoru sťažovateľa obidva konajúce všeobecné súdy rozhodujúce o predĺžení trvania väzby zasiahli do jeho základného práva na osobnú slobodu a práva na slobodu a bezpečnosť, keď pri rozhodovaní nerešpektovali „*materiálne a procesné väzobné podmienky*“, v dôsledku čoho došlo k pozbaveniu osobnej slobody sťažovateľa, z dôvodov a spôsobom, ktorý je v rozpore s ustanoveniami § 71 ods. 1 písm. c) a § 72 ods. 2 Trestného poriadku a v konečnom dôsledku aj v rozpore s ustanovením § 76 ods. 3 Trestného poriadku.

7. Podľa slov sťažovateľa všeobecné súdy „*opomenuli pri svojom rozhodovaní, presvedčivým a preskúmateľným spôsobom vysporiadať sa s existenciou dôvodnosti vedeného trestného stíhania voči sťažovateľovi teda, s existenciou dôvodného podozrenia, že sťažovateľ trestný čin, ktorý je mu kladený za vinu v uznesení o vznesení obvinenia spáchal, čo predstavuje conditio sine qua non regulárnosti vzatia a držania sťažovateľa vo väzbe*“. Svoje rozhodnutia konajúce súdy založili „*na dôvodoch, ktoré nie sú spôsobilé objektivizovať existenciu obavy z naplnenia deklarovaného väzobného dôvodu*“ a „*na dôvodoch, ktoré nie sú spôsobilé objektivizovať existenciu tzv. kvalifikovaných väzobných podmienok, podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku*“.

8. Najvyšší súd, ako tvrdí sťažovateľ, „*na podstatu námietok prezentovaných sťažovateľom, v podanej sťažnosti proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu... reaguje iba formálne a mechanicky, keď v tejto súvislosti odkazuje na obsah výpovede spoluobvineného... bez toho aby zaujal akékoľvek vysvetľujúce procesné stanovisko k podstate námietok prezentovaných sťažovateľom, ktoré spochybňovali hodnovernosť a pravdivosť jediného dôkazu čiastočne svedčiaceho v neprospech sťažovateľa... na obsahu ktorého je v rozhodujúcej miere založená aj dôvodnosť podozrenia, že sťažovateľ spáchal trestný čin, ktorý je mu kladený za vinu, a tým aj existencia jednej z obligatórných základných väzobných podmienok, odôvodňujúcich ďalšie trvanie väzby sťažovateľa*“.

9. Rovnako najvyšší súd „formálne a mechanicky reaguje na podstatu námietok prezentovaných k zisteniam a záverom, ku ktorým dospel Špecializovaný trestný súd... ktoré vyplynuli z obsahu spracovaného znaleckého posudku č. 54/2017“.

10. Sťažovateľ taktiež namieta, že „pre ďalšie trvanie väzby, absentuje ďalšia z obligatórnych základných väzobných podmienok, spočívajúca v existencii obavy z naplnenia deklarovaneho väzobného dôvodu, podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku“. Podľa slov sťažovateľa „všeobecné súdy... nijako nereflektovali na podstatu námietok - argumentácie prezentovanej sťažovateľom... ktorých podstata smerovala k akcentovaniu špecifického charakteru trestnej činnosti, ktorá je sťažovateľovi kladená za vinu, ktorý spočíva v tom, že jej prípadné ďalšie páchanie je podmienené aktívnou, minimálne však pasívnou súčinnosťou zo strany kompetentných orgánov Finančnej správy. Jednoducho kompetentné orgány Finančnej správy v súčinnosti s operatívnymi zložkami, orgánov činných v trestnom konaní disponujú dostatočne účinným elektorátom prostriedkov (procesných, operatívnych, organizačno - technických a administratívnych), prostredníctvom ktorých môžu veľmi ľahko eliminovať prípadnú obavu z pokračovania v páchaní predmetnej činnosti... Pokiaľ by sme akceptovali premisu prezentovanú sťažnostným súdom... potom obava z naplnenia deklarovaneho väzobného dôvodu... by objektívne nikdy nemala pominúť, v dôsledku čoho by väzba stratila svoju zákonom ustanovenú zaisťovaciu funkciu a zároveň aj obligatórny charakter. Prezentovaná interpretácia a praktická aplikácia inštitútu väzby je v rozpore s jej materiálnou podstatou (účelom), ako prostriedku ultima ratio, ako aj prostriedku, ktorý má dočasný charakter, ktorý nemôže suplovať funkciu trestu, ktorý doposiaľ nebol sťažovateľovi uložený.“.

11. Sťažovateľ namieta aj „absenciu tzv. kvalifikovaných väzobných podmienok, pre rozhodnutie o predĺžení trvania väzby sťažovateľa“ a jeho námietky „smerujú tak vo vzťahu k existencii kvalifikovanej väzobnej podmienky, spočívajúcej v obtiažnosti veci, pre ktorú nebolo možné trestné stíhanie skončiť v základnej väzobnej lehote, ako aj vo vzťahu k existencii kvalifikovanej väzobnej podmienky spočívajúcej v existencii obavy, že prepustením sťažovateľa na slobodu, bude zmarené alebo podstatne sťažené, dosiahnutie účelu sledovaného trestným konaním“. Sťažovateľ zastáva názor, že s tým súvisiaca

„argumentácia obsiahnutá v napadnutých rozhodnutiach všeobecných súdov, je v rozpore s materiálnou podstatou označenej kvalifikovanej väzobnej podmienky, normatívne vtelenej do konštrukcie ust. § 76 ods. 3 Trestného poriadku, ako aj v rozpore s doposiaľ ustálenou judikovanou praxou všeobecných súdov“. Záonné podmienky pre ďalšie trvanie (predĺženie lehoty) väzby všeobecné súdy podľa sťažovateľa v napadnutých rozhodnutiach s osobitnou starostlivosťou neposudzovali a následne nepremietli do obsahu odôvodnenia svojich (napadnutých) rozhodnutí.

12. Rozhodnutia všeobecných súdov sťažovateľ považuje za nepresvedčivé, nepreskúmateľné a arbitrárne pre „absenciu relevantnej vysvetľujúcej argumentácie, ktorá by poskytla relevantné odpovede na nastolené námietky“.

13. Sťažovateľ poznamenal, že realizácia procesných úkonov nebola v priebehu „základnej väzobnej lehoty“ ničím podmienená alebo obmedzená a neexistovali žiadne relevantné procesné prekážky, pre ktoré by orgány činné v trestnom konaní nemohli realizovať vyšetrovacie úkony už v počiatočných fázach vyšetrovania a bol podľa jeho slov vytvorený dostatočný časový priestor na realizáciu tých procesných úkonov, ktoré mienili vykonať v predĺženej lehote väzby.

14. Sťažovateľ je zároveň presvedčený, že všeobecné súdy v napadnutých rozhodnutiach nesprávne interpretovali materiálnu podstatu zákonnej podmienky na predĺženie lehoty väzby spočívajúcej v existencii obavy, že jeho prepustením na slobodu bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu sledovaného trestným konaním, keď sa podľa jeho názoru táto podmienka vzťahuje na objasňovanie trestného činu, pre ktorý je proti nemu vedené trestné stíhanie, nie však na zabránenie v prípadnom pokračovaní v páchaní trestnej činnosti.

15. Sťažovateľ namieta aj porušenie procesných väzobných podmienok, keď špecializovaný súd „v rozpore s procesným imperatívom, normatívne ukotveným v ust. § 72 ods. 2 veta tretia Tr. por., vymedzujúcim okrem iného aj medze procesnej aktivity všeobecných súdov, pri rozhodovaní o väzbe, na procesnú pasivitu prokurátora, pri

skutkovom vymedzení dôvodov na predĺženie väzobnej lehoty, reagoval tak, že prevzal procesnú iniciatívu pri zisťovaní a objektivizácii takýchto dôvodov, namiesto prokurátora“, čo sťažovateľ považuje za prekročenie procesnej jurisdikcie sudcom pre prípravné konanie priznanej mu Trestným poriadkom pri rozhodovaní o predĺžení lehoty trvania väzby. Sudca špecializovaného súdu pre prípravné konanie podľa sťažovateľa prevzal procesnú iniciatívu namiesto príslušného prokurátora, ktorý v jeho prípade v podanom návrhu na predĺženie trvania lehoty väzby „žiadne konkrétne skutočnosti neuvádzal“. Táto skutočnosť podľa sťažovateľa robí vydané rozhodnutie špecializovaného súdu nezákonným a dodáva, že procesná aktivita prokurátora pri rozhodovaní o predĺžení základnej väzobnej lehoty sa nevyčerpáva len formálnym podaním návrhu na predĺženie lehoty väzby bez toho, aby tento návrh odôvodnil konkrétnymi skutkovými okolnosťami.

16. Ďalšia námietka sťažovateľa spočíva v tvrdení, že dôvodnosť vznesenia obvinenia jeho osobe je založená „výlučne, resp. v rozhodujúcej miere“ na výpovedi spoluobvineného, pritom skutkové okolnosti v nej obsiahnuté vo vzťahu k sťažovateľovi nadobúdajú výlučne charakter domnienok samotného spoluobvineného. Podľa sťažovateľa je ústavne neakceptovateľné, aby dôvodnosť podozrenia zo spáchania trestného činu po takmer 9 mesiacoch od vznesenia obvinenia bola založená výlučne na obsahu výpovede spoluobvineného, „ktorému svedčí procesný status spolupracujúceho obvineného... ktorá navyše iba hypoteticky objasňuje rozhodujúci referenčný znak skutku, ktorý je sťažovateľovi kladený za vinu“.

17. Podľa sťažovateľa „Všeobecné súdy rozhodujúce o väzbe sťažovateľa, celkom zjavne rezignovali na svoje procesné a ústavné kompetencie, keď nevyhodnocovali existenciu materiálnych väzobných podmienok spočívajúcich v dôvodnosti vznesenia obvinenia sťažovateľovi pre predmetný trestný čin, z uvedených hľadísk nevyhnutným dôsledkom popísanej nezákonnosti v procesnom postupe a rozhodovaní všeobecných súdov o väzbe sťažovateľa, je aj neústavnosť napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov, pre porušenie práva sťažovateľa na osobnú slobodu, zaručeného podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy, ako podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) ods. 3 a 4 Dohovoru.

Všeobecné súdy, v napadnutých väzobných rozhodnutiach, porušili právo sťažovateľa na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré je implikované v práve obvineného na osobnú slobodu, ako jeho procesný atribút podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru.“.

18. Ako sťažovateľ dodáva, napadnuté rozhodnutia nespĺňajú „zákonné a ústavné požiadavky na ich riadne odôvodnenie, keď ponechali bez reakcie námietky sťažovateľa, obsiahnuté tak v záverečnom návrhu jeho obhajcu prezentovaného v rámci rozhodnutia aj v rámci sťažnosti podanej... proti rozhodnutiu Špecializovaného trestného súdu, a ktoré sa týkali existencie tak hmotnoprávných (materiálnych), ako aj procesných (formálnych) väzobných podmienok“. Konkrétne všeobecné súdy nereflektovali na podstatu námietok týkajúcich sa:

- absencie konkrétnych skutkových okolností objektivizujúcich existenciu obavy z naplnenia deklarovaného väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku,

- porušenia procesných požiadaviek kladených na štruktúru odôvodnenia napadnutých rozhodnutí podľa § 176 ods. 2 Trestného poriadku.

19. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„I. špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica, v konaní vedenom pod sp. zn.: 4 Tp/26/2017 a uznesením sp. zn.: 4 Tp/26/2017 zo dňa 23. 04. 2018, porušil základné práva [REDAKOVANÉ], zaručené v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, práva zaručené na osobnú slobodu v čl. 5 ods. 1 písm. c), 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Najvyšší súd Slovenskej republiky, v konaní vedenom pod sp. zn.: 5 Tost 14/2018 a uznesením sp. zn.: 5 Tost 14/2018, zo dňa 07. 05. 2018, porušil základné práva [REDAKOVANÉ], zaručené v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, práva zaručené na osobnú slobodu v čl. 5 ods. 1 písm. c), 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

III. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn.: 5 Tost 14/2018, zo dňa 07. 05. 2018, zrušuje a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky prikazuje, aby [REDAKOVANÉ], prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

IV. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť náhradu trov konania [REDAKOVANÉ], v sume 245,70 EUR... na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Sergeja Romžu, do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

20. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

21. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

22. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

23. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

24. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

25. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru postupom špecializovaného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tp 26/2017 a jeho uznesením z 23. apríla 2018 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tost 14/2018 a jeho uznesením zo 7. mája 2018, ku ktorému malo dôjsť predĺžením lehoty trvania väzby sťažovateľa, a to napriek nesplneniu zákonných podmienok pre takéto rozhodnutie, ako aj tým, že na argumentáciu sťažovateľa proti jeho ponechaniu vo väzbe konajúce všeobecné súdy adekvátne nereagovali, preto ich rozhodnutia sťažovateľ považuje za nedostatočne odôvodnené, nepresvedčivé, nepreskúmateľné a arbitrárne.

26. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

27. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon...

28. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

29. Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:... zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;...

30. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

31. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru postupom špecializovaného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tp 26/2017 a jeho uznesením z 23. apríla 2018

32. Na prerokovanie sťažnosti v tejto časti nemá ústavný súd právomoc.

33. Z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy („...ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.“) vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

34. Proti uzneseniu špecializovaného súdu bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal najvyšší súd v rámci opravného konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež dodať, že sťažovateľ právo podať riadny opravný prostriedok aj využil.

35. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tost 14/2018 a jeho uznesením zo 7. mája 2018

36. Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv zaručených v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru považuje za potrebné najskôr poukázať na to, že základné právo zaručené v čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania

alebo porušenia musí ústavný súd brať do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom verejnej moci, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00, II. ÚS 466/2013). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Obdobne aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „*v súlade s konaním ustanoveným zákonom*“ a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „*zákonné*“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997, bod 43). Z už vyslovených právnych názorov ústavného súdu tiež možno vyvodiť, že z hľadiska rozsahu práv garantovaných prostredníctvom čl. 17 ústavy a práv vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru neexistujú medzi týmito právami zásadné rozdiely, keďže čl. 17 ústavy zahŕňa aj práva vyplývajúce z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (napr. III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, IV. ÚS 181/07).

37. Ústavný súd pripomína, že v prípade namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

38. Úloha ústavného súdu sa teda obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu

vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu iba v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, inak môžu byť závery všeobecného súdu predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

39. Z uvedených hľadísk ústavný súd pristúpil k preskúmaniu opodstatnenosti aktuálnej sťažnosti sťažovateľa proti postupu a rozhodnutiu najvyššieho súdu.

40. Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najmä na s. 17 a 18 a s. 20 až 31 náležite vysvetlil dôvody svojho rozhodnutia a ústavný súd na ne poukazuje.

41. Ako z označenej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, najvyšší súd sa pre rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby sťažovateľa podstatnými skutkovými, ako aj právnymi otázkami riadne zaoberal a adekvátne ich zodpovedal. V odôvodnení svojho rozhodnutia v prvom rade poukázal na závažnosť trestnej činnosti, ktorej sa mal, okrem iných, dopustiť aj sťažovateľ, a uviedol pritom, z ktorých dôkazných prostriedkov podľa jeho názoru vyplývajú dôkazy prehlbujúce dôvodnosť jeho trestného stíhania. Boli to výpoveď ďalšieho obvineného a znalecký posudok, ktorých stručný obsah oba konajúce súdy v rámci odôvodnenia svojich rozhodnutí oboznámili. Pokiaľ sťažovateľ vytýka najvyššiemu súdu formalistický a mechanický prístup vo vzťahu k jeho argumentácii, čo sa týka potreby zisťovania charakteru finančných prostriedkov, ktoré mal spoluobvinený sťažovateľovi odovzdať, ústavný súd sa s touto výčitkou nestotožnil. Najvyšší súd zdôraznil, že v tomto konaní, v ktorom sa rozhoduje o väzbe, teda o dočasnom zaistení obvinených na účely prebiehajúceho trestného konania, neprislúcha konajúcim súdom definitívne sa vysporiadať s niektorými otázkami, odpoveď na ktoré dajú (a majú dať) až súdy rozhodujúce o vine a treste, t. j. v merite danej trestnej veci. Ak aktuálne konajúce všeobecné súdy pri svojom rozhodovaní o osobnej slobode sťažovateľa vychádzali zo skutkových zistení vyplývajúcich z dovtedy realizovaných procesných úkonov vykonaných

v súlade s ustanoveniami procesnoprávneho predpisu, ktorým sa konanie riadilo (sťažovateľ túto skutočnosť nevyvracia), v takom prípade ústavný súd nemá zákonnú ani ústavnú právomoc prehodnocovať nimi prijaté závery, ak tieto so skutkovými zisteniami korešpondujú. V danom štádiu konania z vykonaných procesných úkonov vyplývali skutočnosti, ktoré súdy oboch stupňov vyhodnotili tak, ako to v konečnom dôsledku urobili. Ani sám sťažovateľ v podstate netvrdí, že by súdmi vykonané hodnotenie bolo nemožným alebo odporujúcim skutkovým zisteniam. Žiadal iba preskúmať (doplniť) tieto zistenia, čomu však účel, podstata a zmysel prebiehajúceho konania o väzbe nedáva potrebný priestor.

42. Najvyšší súd sa venoval aj otázke existencie dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zopakoval, že išlo o rozsiahlu trestnú činnosť páchanú dlhodobo, sofistikovane, z ktorej mali obvinení príjem zabezpečujúci im určitú životnú úroveň, a to s následkom spôsobenia vysokej škody. Súd druhého stupňa reagoval aj na tvrdenia o ukončení podnikateľskej činnosti obvinených, čo nepovažoval za prekážku páchania ďalšej trestnej činnosti (jej pokračovania), ktorej by nemuseli zabrániť ani orgány k tomu povolané.

43. Najvyšší súd sa presvedčivo vysporiadal aj s námietkou „prevzatia“ zákonných povinností prokurátora sudcom pre prípravné konanie, ktoré malo mať podľa sťažovateľa za následok porušenie práva na kontradiktórne konanie v súlade s princípom rovnosti zbraní. Zvýraznil rozdielnosť postavenia a úloh sudcu pre prípravné konanie, resp. sťažnostného súdu a súdu konajúceho po podaní obžaloby (ako nezávislého arbitra medzi obžalobou a obhajobou). Svoje odôvodnenie v tejto časti oprel o zákonnú úpravu, ktorú interpretoval a aplikoval bez popretia jej znenia, zmyslu a účelu. Navyše, túto námietku považoval za nedôvodnú aj preto, že návrh prokurátora špeciálnej prokuratúry sa mu javil ako dostatočne odôvodnený.

44. Najvyšší súd neopomenul uviesť ani dôvody, pre ktoré bolo potrebné lehotu trvania väzby sťažovateľa (a ďalších obvinených) predĺžiť. Danú trestnú vec definoval ako obťažnú, pritom poukázal na skutočnosti, ktoré ho k tomuto presvedčeniu viedli. Išlo

o mimoriadne náročnú trestnú vec, s mnohými prípadmi a vysokým počtom obvinených. Na rozdiel od špecializovaného súdu zistil aj iné závažné dôvody, pre ktoré nebolo možné trestné stíhanie skončiť v rámci základnej lehoty trvania väzby obvinených, a teda aj sťažovateľa. Bolo to najmä ich procesné správanie sa (a ich obhajcov) pri výkone svojich práv, keď o ich početných podaniach bolo nevyhnutné konať a rozhodnúť, a to v prevažnej miere s negatívnym výsledkom. Súd druhého stupňa napokon opísal, ktoré plánované procesné úkony (konfrontácie, znalecké posudky) sú tými, ktorých potreba vykonania robila návrh na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa dôvodným.

45. Napokon sa najvyšší súd zaoberal aj zákonnou podmienkou spočívajúcou v preukázaní nebezpečenstva zo zmarenia alebo podstatného sťaženia dosiahnutia účelu trestného konania pri prípadnom prepustení obvinených (teda aj sťažovateľa) na slobodu, ktorú považoval za splnenú. Sťažovateľovu pochybnosť o jej existencii v danej trestnej veci v tomto smere vyvrátil poukazom na správne nazeranie na relevantnú právnu úpravu a výkladom jej podstaty a zmyslu.

46. Vzhľadom na uvedené ústavný súd hodnotí odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ako dostatočne jasné, zrozumiteľné a preskúmateľné, ktoré reagovalo na všetky pre rozhodnutie o osobnej slobode sťažovateľa relevantné otázky. Je založené na racionálnych úvahách, konzistentné a bez vnútorných rozporov. Ústavný súd považuje za potrebné iba stručne pripomenúť, že mu neprislúcha, aby v rámci konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy posudzoval či dokonca skúmal existenciu dôvodov väzby sťažovateľa a splnenie zákonných podmienok jej predĺženia. To spadá do kompetencie zásadne všeobecných súdov. Ako už ústavný súd uviedol, v rámci konania o sťažnostiach vo väzobných veciach skúma, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavnoprocené princípy obmedzenia osobnej slobody obvineného väzbu.

47. Z hľadiska zákonných požiadaviek upravených v ustanovení § 76 ods. 2 a 3 Trestného poriadku pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby najvyšší súd rozhodujúci o sťažnostiach proti uzneseniu špecializovaného súdu v napadnutom uznesení skúmal, či trvajú zákonné dôvody väzby aj v čase jeho aktuálneho

rozhodovania, či je naplnená zákonná podmienka obťažnosti veci ako prekážka skončenia trestného stíhania a či prepustenie sťažovateľa spolu s ďalšími obvinenými na slobodu môže viesť k zmareniu alebo podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného stíhania. Kladné odpovede na všetky nastolené otázky viedli najvyšší súd k zamietnutiu sťažnosti sťažovateľa aj ostatných spoluobvinených proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie o predĺžení lehoty trvania väzby. Reakcia najvyššieho súdu na zákonné predpoklady predĺženia lehoty trvania väzby a na sťažnostné dôvody je podľa názoru ústavného súdu zrozumiteľná a presvedčivá.

48. Ako už ústavný súd uviedol, pre nedostatok ústavnej a zákonnej právomoci mu neprislúcha skúmať danosť zákonných dôvodov predĺženia lehoty trvania väzby u sťažovateľa ani dopĺňať, rozvíjať či inak „vylepšovať“ odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Úlohou ústavného súdu je iba posúdiť ústavnú konformitu takéhoto rozhodnutia. V tomto smere ústavný súd konštatuje, že uznesenie najvyššieho súdu spĺňa zákonné požiadavky na odôvodnenie uznesenia [§ 176 ods. 2 v spojení s § 76 ods. 3 a § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] a podľa ústavného súdu je z hľadiska individualizácie konkrétnych skutočností zakladajúcich dôvod predĺženia lehoty trvania väzby sťažovateľa aj s ohľadom na doterajšiu judikatúru ústavného súdu ústavne konformné a akceptovateľné.

49. Uznesenie najvyššieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti či svojvôle konajúceho súdu, druhostupňový súd konal a preskúmal rozhodnutie špecializovaného súdu v rozsahu potrebnom na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa aj ostatných obvinených a prokurátora a vzhľadom na to, že dospel k riadne odôvodnenému záveru o danosti dôvodov preventívnej väzby u sťažovateľa a splnení zákonných podmienok jej predĺženia, jeho sťažnosť zamietol. Vychádzajúc z uvedených skutočností, podľa záveru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemohlo zasiahnuť do označených práv sťažovateľa, a preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

50. Nad rámec uvedeného vo vzťahu k namietanému porušeniu práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru ústavný súd poznamenáva, že sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 14/2018 zo 7. mája 2018 sa týka ďalšieho trvania väzby sťažovateľa. Dôvodnosť ďalšieho trvania väzby je *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Článok 5 ods. 1 písm. c) dohovoru sa naopak *ratione materiae* vzťahuje na rozhodovanie o vzatí do väzby (o uvalení väzby). Sťažovateľova námietka porušenia čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru vo vzťahu k najvyššiemu súdu v označenom konaní a napadnutým uznesením je preto neopodstatnená už na prvý pohľad (obdobne napr. I. ÚS 338/06, I. ÚS 352/06, II. ÚS 318/06, III. ÚS 34/07).

51. Pretože sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jeho požiadavkami uvedenými v jej petite, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyhovením sťažnosti v časti požadovaného vyslovenia porušenia základných práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 ústavy), k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. septembra 2018